СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 52. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 4-го березня 1940. No. 52. Jersey City, N. J., Monday, March 4, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАПАД БІЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ БЕРЕГІВ

НЮ ЙОРК. — Англійський корабель „Савтґейт" вислав радіову депешу з проханням помогти йому перед нападаючою підводною лодкою. В часі нападу „Савтґейт" знаходився недалеко американських берегів, 130 миль від Пуерто Ріка. Американський патролюючий корабель, що стояв в Сан Хуані, відразу виїхав йому на поміч. Крім того виїхали на поміч три американські контрторпедовці. Вони удались на місце, подане „Савтґейтом", але там його не знайшли. Що з ним сталося, покищо не відомо. Моряки, вертаючися з широкого моря, кажуть, що недалеко берегів центральної Америки бушує ескадрон німецьких субмарин. Ця вістка не провірена. Але, беручи під увагу останній напад на „Савтґейт", є дуже правдоподібна.

ПОГОЛОСКИ ПРО БИТВУ КОЛО МОНТЕВІДЕО.

МОНТЕВІДЕО (Уругвай). — Тут уперто кружляють непровірені вістки про те, що надалеко берегів Уругваю бушує великий німецький корабель і дві субмарини. Ті субмарини пливуть по боках корабля у віддалі чотирьох миль. Фактом є, що до Монтевідео кількома наворотами удавались англійські воєнні кораблі і, наладувавшись потрібними продуктами, поспішно відїжджали на море. Дехто каже, що три англійські кружляки і три французькі, ждуть недалеко Монтевідеа на прибуття німецького корабля, щоб з ним зробити те саме, що зробили з „Графом Спе". Інші кажуть, що велика морська битва вже ведеться.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО СТОЛИЦІ.

ПЕНСАКОЛА (Флорида). — Президент Рузвелт, відбувши свої двотижневі вакації на морі, тепер вертається поїздом назад до столиці. В часі своєї поїздки він точно оглянув укріплення Панамського каналу з атлянтійської сторони і Тихого океану.

ОБМЕЖЕННЯ ВИВОЗУ ОЛИВИ З АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Англійська амбасада звернулася з листом до передових американсхких компаній ґазоліни й оливи та просила їх, щоб вони здержались на пару тижнів із вивозом оливи до Бельгії, Голяндії і Данії. Бо в тих краях, за звідомленнями англійців, вже тепер є великий надмір оливи. Тому зростає підозріння, що та олива звідти вандрує до Німеччини.

ЗАСУДИЛИ РЕКЕТІРІВ.

НЮ ЙОРК. — Суд засудив рекетіра Лепке-Бухгальтера на досмертну тюрму. Засуджено також на довгорічну тюрму двох його спільників, Макса і Гаролда Сильвермана. Бухгальтер і його спільники бушували в пекарськім промислі і вимушували від підприємців великі окупи.

БОРОТЬБА ЗА ПРОВІД У РОБІТНИЧІЙ ПАРТІЇ.

НЮ ЙОРК. — Хоч провід у стейтовій „Лейбор Парті" захопили ліві елементи, то праві не піддаються і скликали свій мітинґ, на якім вибрано спеціяльний комітет в цілі боротьби з лівими елементами. Цей комітет зробив заяву, що розкол у партії наступив тому, що ліві, себто комуністи, вцілості обороняють політику Москви, і то навіть її союз з Гітлером та напад на Фінляндію. Праві є проти того, як також проти комунізму.

НЕ ХОЧУТЬ СОВЄТСЬКИХ ЗАМОВЛЕНЬ.

МАВНТ ВЕРНОН (Ню Йорк). — Місцева фабрика виробу машинових приладів відмовила совєтському представникові замовлення на частини до повзів, тракторів і автомобілів. З Совєтами фабрика не хоче торгувати і не хоче їх грошей. Завідуючий фабрикою в листі відповів, що в себе має робітників, які головно походять зо Скандинавії і Фінляндії і вони не захочуть замовлень виконувати.

НАСЛІДКИ ПОВЕНИ.

САН ФРАНСІСКО. — Повінь у північній частині Каліфорнії маліє і вода вертається назад до берегів. Але знищення, що досягає міліонів повінь викликала велике. 5,000 людей осталось без даху над головою. Великі пільні простори покриті намулом, а збіжжя знищене.

ЗБОЙКОТУВАЛИ ҐУБЕРНАТОРА.

БАТОН РУЖ (Луізіяна). — Ґубернатор Ерл Лонґ вислав телеґрафічне повідомлення до членів місцевої леґіслятури, щоб вони зїхалися на наради. Але прибуло їх так мало, що годі було відкрити наради. Опісля вийшло на яв, що багато членів навмисно зіґнорували це запрошення.

КОШТ ЖИТТЯ ЗНИЗИВСЯ

Домініяльне Статистичне Бюро подає, що кошт життя в Канаді, як показує його індекс подрібних цін, чиншу і всякої услуги, був у 1939 році на точці 83.6, в 1938 році він був на 84.1. Це значить, що кошт життя трошки зменшився.

ДОХОДИ КЕНЕДІЄН НЕШЕНАЛ

Загальні прибутки залізниці Кенедієн Нешенал у тижні, що скінчився 7 лютого, були 4,369,293 доляри в порівнянні з 3,163,696 долярів у 1939 році. Це значить, що прибутки є 1,205,597 долярів вищі, ніж рік тому.

ГОВОРИЛИ БЕЗПЕРЕРИВНО 29 ГОДИН

Парлямент Полудневої Африки пропустив 13 лютого через друге читання законопроєкт про воєнну допомогу Британській Імперії; 79 послів заявилися за законопроєкт, а тільки 59 проти. Та от що цікаве: поки прийшло до голосування, то посли безперервно дебатували над справою законопроєкту 28 годин і 48 мінут.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ПЕРЕСТЕРІГАЄ

Лойд Джордж, британський премієр з минулої війни, дав пересторогу урядові, щоб ліпше подбати про забезпечення Британії харчами. Британія має добрі вигляди тепер на виграння війни. Та щоб дійти до перемоги, треба ліпше подбати про харчеву справу, каже Лойд Джордж.

ВИКИНУТЬ ЗАДОВЖЕНИХ КОМУНІСТІВ

Фінансова комісія міста Вінніпеґу постановила 9 лютого виповісти приміщення комуністичній партії в будинку Чемберс оф Комерс, бо за винаймлений льокаль не заплачено чиншу ще від 13 вересня минулого року. Завинили комуністи 115 долярів місту. Має в тому самому будинку приміщення і комуністична Клерон Поблишінґ Спілка, якій також хочуть виповісти місце з причини задовження.

ПОЗИЧКА ТРЬОМ ЕВРОПЕЙСЬКИМ КРАЯМ

ВАШИНҐТОН. — Федеральний банк імпорту-експорту повідомив три европейські краї, Фінляндію, Швецію і Норвеґію, що має для них готові позички. Перша може дістати 20 міліонів долярів, друга 15, а третя 10.

АПЕЛЮЮТЬ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ ЖИДІВ

ЄРУСАЛИМ. — Давид Ґуріон, голова Жидівської Аґенції, візвав американських жидів, щоби протестували проти заряджень анґлійського уряду, якими обмежується жидам право набуття землі в деякій частині Палестини, що призначена для арабів.

ЗРОСТАЄ БЕЗРОБІТТЯ В АНҐЛІЇ

Лондонський часопис „Дейлі Експрес" занепокоєний тим, що від початку війни безробіття в Анґлії зросло майже на чверть міліона осіб. У січні було в Анґлії 1,518,896 безробітних. Уряд пояснює зріст безробіття тим, що в січні навістила Анґлію незвичайна погана погода, а через морози, сніги й бурі — припинена була й частина індустрії.

ВИКРИЛИ $53,000 ПІДРОБЛЕНИХ ГРОШЕЙ

В Торонті знайшла поліція в ресторані куфер з підробленими грішми, яких було 53 тисячі долярів. Кілька днів тому арештовано М. Савчука, якого поліція підозріває, що він має щось спільне з тими грішми, бо мав ключ від куфра. А кілька днів попередньо арешовано в Кіркленд Лейк Ненсі Гил, що мала $25,000 фальшованих грошей і плити для підроблювання грошей. Обоє арештовані завідували „руминґ гавзом" у Руан.

Поліція каже, що в Канаді і Злучених Державах є чимало фальшівників грошей, а знайдені в куфрі гроші були дуже добре підроблені.

ДАЛІ ТЕРОРИЗУЮТЬ

ЛОНДОН. — Вибух бомби в склепі приписує поліція акції ірляндських терористів, що хочуть своїм поступованням змусити Анґлію забратися з північної Ірляндії, щоб таким чином була одна обєднана Ірляндія.

ІНТЕРНОВАНІ НЕ МАЮТЬ ГОЛОСУ

Головний виборчий урядник в Отаві, Жюль Кастонґвей, сповістив 14 лютого, що канадійські громадяни, яких інтерновано в концентраційних таборах, не будуть мати голосу у виборах. Вони виключені від голосування на основі секції виборчого закону, яка говорить, що голосу не мають особи в карних заведеннях.

З цього оповіщення виходить, що інтерновані є не тільки чужинці, але й громадяни Канади.

ВИСОКИЙ ПРОЦЕНТ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ

Недавний бюлетень Директора Публичної Інформації з Отави звертає увагу на це, що десять процентів вояків в активній службі з Саскачевану є канадійці українського походження, хоч українці не творять десять процентів населення Саскачевану.

Ми віримо, що в дійсності процент українських вояків є ще вищий, а на перепоні до вияснення дійсного числа українців є замішання, що при всякім записуванні українців повстає через ріжницю між їх народністю (або расою) і державою, з якої вони походять.

ДОПУЩЕНО ПЕРШОГО НЕҐРА ДО ОФІЦИРСЬКОЇ ШКОЛИ

Лондоні допущено 12 лютого першого неґра до офіцирської школи за спеціяльним дозволом міністра кольоній, Малколма МекДоналда. Допущений неґер — це син д-ра Ґаролда Муді, голови Ліґи Барвношкірих Людей на острові Джемейка.

ПІЗНАЛИ ТАЙНУ МАҐНЕТИЧНИХ МІН.

ЛОНДОН. — З гирла ріки Тамізи добули німецькі маґнетичні міни і їх розслідили з великим нараженням життя. Таке подають комунікати британської адміралїції.



ПІСЛАНЦІ ПРЕЗИДЕНТА.
Сомнера Велеса й Тейлора витає в Неаполі американський амбасадор Филипс.

РУМУНІЯ ГОТУЄТЬСЯ ДО ВІЙНИ З СОВЄТАМИ

БУКАРЕШТ. — Румунська армія має тепер 1,600,000 жовнірів. Головна її сила є розташована вздовж совєтсько-румунської границі, яку зачинають фортифікувати. З цього заключають, що Румунія таки далі числиться з тим, що їй прийдеться воювати з Совєтами. Кажуть, що як тільки Совєти скінчать з Фінляндією, візьмуться до Румунії. Щоб дістати гроші на зброєння, уряд рішив збільшити продукцію нафти на 2 міліони тон, або 15 міліонів бочок.

ЕКОНОМІЧНА ДИКТАТУРА АНҐЛІЇ МУСИТЬ БУТИ ЗНИЩЕНА.

БЕРЛІН. — Таке передано американському підсекретарові Велесови в Берліні, коли обговорювано воєнні цілі Німеччини. Йому сказано, що як довго Велика Британія панує над Ґібралтаром і Суезьким каналом, цілий світ не може жити в спокою, бо зданий на ласку Анґлії, яка вживає економічної переваги на економічне душення слабших держав, колиб вони спротивлялись її диктатові. Оця перевага, казали в німецькім уряді, мусить бути раз назавжди знищена.

Чому нападено на Чехословаччину і Польщу?

Німецький міністер заграничних справ, Рібентроп, пояснював Велесові, що Анґлія намагалася здушити Німеччину при помочі Чехословаччини і Польщі. А Німеччина зробила з тими краями те, що булаб з ними зробила Анґлія у своєму інтересі, а проти Німеччини. Далі Рібентроп казав, що коли Німеччина вживає гострих мір у занятій нею Польщі, то це також вина аліянтів, які „підбурюють" польське населення до повстання.

Хочуть виявити „силу".

Американські кореспонденти, а між ними і відома Ганна МекКормик, пояснюють „гостру" поставу Німеччини щодо мирових умов тим, що мирове предложення Гітлера з 8. жовтня 1939 р. взяли аліянти за слабість Німеччини. Ось тому дораджують не брати надто серіозно теперішню німецьку бундючність.

ЧИ НЕ ХВОРИЙ НА ГОЛОВУ?

СТОКГОЛЬМ. — Кружляють щораз упертіші поголоски, що Сталін недужий. Давніше лікував його шведський лікар, специяліст від мізкових недуг, а тепер спроваджено специяліста з Відня. Лікування ведеться тайком.

ВИВОЗЯТЬ ПОЛЯКІВ ДО ДОНБАСУ.

ПАРИЖ. — Польський уряд має відомості, що совєтська влада висилає польських безробітних з Галичини до донецького басейну на роботи в копальнях вугілля. Поляки нарікають, що через те „зменшається їх національний стан посідання в Малопольщі".

УКРАЇНЦЯМ У НІМЕЧЧИНІ ГРОЗИТЬ ВЕЛИКА НЕБЕЗПЕКА.

ПАРИЖ. — Передано через радіо велику сензацію, якою є конференція між урядовцями ҐПУ і Ґештапо, що має відбутися в найближчих днях. Ціль конференції: винищити взаємних ворогів. Значить, що совєтське ҐПУ видасть Німеччині націстичних ворогів, а німецьке Ґештапо видасть Совєтам совєтських ворогів. До останніх належатиме певно й майже вся українська іміґрація. Найближча будучність виявить, скільки в тому правди. Про виселення української іміґрації ходять чутки вже віддавна.

ІНДІЯ ДАЛІ БУНТУЄТЬСЯ.

ПАТНА (Індія). — Індійський Націоналістичний Конґрес не уступає у своїм домаганні цілковитої незалежности Індії й відгрожується цивільним непослухом населення, якщо свого не осягне. Він заявляється також проти участи Індії у війні. Каже, що Анґлія веде ту війну для „імперіялістичних цілей". І тому Конґрес є проти висилки війська з Індії на війну і проти матеріяльної допомоги війні Анґлії з Німеччиною. Конґрес каже далі, що визнавати Індію за домінію є для населення неприємливе, бо це не годиться з гідністю великого народу.

ВАТИКАН ПРИЙМАЄ ЖИДІВСЬКИХ УЧЕНИХ.

РИМ. — У часі, коли в Італії ввійшли в життя нові загострення, звернені проти професіоналістів-жидів, як професорів, лікарів, адвокатів і т. п., Ватикан дав заняття професорові-жидові, щоб відреставровував давні мапи. Передше Ватикан також давав ріжні роботи фахівцям-жидам.

ФІНИ БОРОНЯТЬСЯ ДАЛІ ПО ГЕРОЙСЬКИ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Совєти постійно далі наступають, а фіни далі бороняться з надзвичайною відвагою і посвятою. Можна сказати, як пишуть чужинецькі кореспонденти, що фіни доконують надлюдських діл. До кінця лютого Совєти втратили на фінському фронті 538 літаків і коло тисячі вбитих летунів. Вже з того видно, що Совєти оплачують дуже дорого свій напад на Фінляндію.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ ЧУЖИНЦЯ

Як на попередній, так і на теперішній сесії конґресу ріжні його члени будуть старатися переперти преріжні проєкти проти чужинців, себто тих іміґрантів, що не є громадянами Злучених Держав. На останній сесії конґресу таких проєктів була велика маса, але законами вони не стали через опозицію громадянства. Одначе автори багатьох з них не дають за вигру й пробують щастя ще раз.

На видному місці між проєктованим законодавством цього роду є проєкти ріжних законів проти шпіонажу, саботажу і тим подібних акцій. До певної міри такі закони існують у всіх краях, але проєкти, подані в цій справі для Америки, звичайно переходять усякі межі розуму й потреби.

Другу ґрупу проєктів становлять проєкти законів, звернених проти чужинців, що бажалиб змінити американську систему правління або господарки. До певної міри такі закони існують по всіх краях, одначе американські проєкти й тут виходять далеко поза межі, приняті в демократичних країнах. У цьому огляді, наприклад, питанням булоб, що саме можна вважати за основу для признання людини ворогом американської системи. Що робити з людьми, наприклад, що колись себе признавали до осуджених поглядів, а потім перейшли до консервативних ґруп? Чи можна ухвалювати закон, який карав би людину за те, що вона робила до ухвалення закону?

Окрему ґрупу проєктів становлять проєкти, що говорять про те, що робити з людьми, які повинні бути депортовані, а депортовані бути не можуть. Один, наприклад, проєкт у цій справі приказує урядові замкнути їх усіх до концентраційних таборів.

Ще одна ґрупа проєктів пробує запобігти нелеґальній чи нельояльній діяльности чужинців при помочі таких річей, як, наприклад, примус реєстрації.

Майже всі ці законопроєкти, як сказано, грішать непоміркованістю, і через те вони не мають великої надії на ухвалення. Одначе самі проєктодавці часто бачать свою помилку й ці крайности справляють, і тоді такі законопроєкти мають кращі вигляди на ухвалення.

Проти ухвалення їх на цій сесії стоїть іще факт, що це є рік виборів. Ніякий законодавець не важиться віддати голосу, котрий міг би йому пошкодити перед виборцями. Одначе щоб він міг знати, що таку шкоду він може мати, він мусить бути повідомлений своїми виборцями у відповідний спосіб. Для цього не доконче треба аж ухвали зборів якоїсь орґанізації. Часто може вистарчити простий лист з розумовим викладом причин, для яких певний проєкт проти чужинців не повинен стати законом. Іміґранти повинні використати вповні це своє право.

Фінсько-советська війна та російська еміґрація

1920 року в літі советська кінна армія під проводом Буденного наближалася до польської столиці Варшави. В той час на кримськім півострові та в полудневій Україні проти большевиків вела боротьбу російська „біла армія'' ґен. Вранґеля (раніше нею командував ґен. Денікін). Російські монархісти і ліберально-буржуазні ґрупи вірили в перемогу Вранґеля. Вони боялися, що Буденний, упоравшися з польською армією, обернеться проти „білої армії". Одначе наступ большевицької армії на Варшаву так захопив багатьох росіян, ворожих до большевизму, що вони в один голос, з радістю притакували: „Так, це він, це російський салдат перемагає під Варшавою''! Так між „білими" і „червоними" москалями утворився невидимий, „духовий'' звязок. Серед російської „білої" еміґрації почався від 1920 року новий рух, названий **„Смена вех"** (від збірника тої назви). Ці „білоґвардійці" ставили нові дороговкази („віхи'') для російської буржуазної інтеліґенції: треба йти на службу до большевицької влади, бо вона врятувала єдину неділиму Росію, треба помагати цій большевицькій владі зробити Росію великою і могутньою.

Минали роки за роками, багато змін настало серед російської еміґрації, але **одна нота звучала і звучить незмінно: „Росія велика, єдина, неділима".** Російські еміґранти ненавидять большевиків за пролиту кров і за муки вигнання, але вони всі без винятку не хотять, щоб поневолені большевицькою Москвою народи вирвалися з російської темниці. Ще в тих недалеких роках, коли А. Гітлер громив у своїх промовах світовий большевизм і грозив роздавити „осине гніздо" комунізму в Москві, серед російської еміґрації велася жвава дискусія про те, що робити. Авторитети російської еміґрації — Денікін, Мілюков, Керенський і ін. рішучо проголошували, що в разі війни між Німеччиною та СССР російська еміґрація повинна бажати перемоги червоній армії, бо вона боронить „російське діло". Провідник російських лібералів Мілюков висловився так: форма влади (режім) — річ скороминаюча, але територія держави — незмінна; якщо большевики обороняють цілість Росії, то цьому треба з російського національного становища помагати.

Року 1939-го Сталін відважився на те, про що лише мріяти могли російські „патріоти'' на еміґрації. Большевицька Москва взяла участь у розділі Польщі, советські полки стали на Карпатах, Естонія, Латвія і Литва пішли під московський протекторат. Уже упадок Карпатської України зустріла російська еміґрація з неприготованою радістю. Окупація „єдинокровних братів" — Західньої України та Західньої Білоруси росіяни привитали як велику перемогу над „сепаратистом'' українським і білоруським.

За покорення Естонії, Латвії та Литви російські еміґранти порівнюють Сталіна з царем Петром І., що, мовляв, „прорубав вікно до Европи".

Але Сталін на балтійських державах не спинився, він хоче кувати залізо, поки гаряче. Балтійське море тісне, треба шукати виходу до незамерзаючих портів на Атлянтику. Такі порти має Норвеґія. На дорозі лежить Фінляндія — отже треба взяти в руки фінів. Ось тому ні слова не чути з Москви про „світову революцію''. Тепер говориться тільки про забезпечення границь перед фінськими загрозами!

Як ставиться російська еміґрація до советсько - фінської війни? Подекуди в пресі, „про людське око'', зустрінете засуд цієї большевицької авантури. Але **в почуваннях та в інтимних щирих заявах росіяни в величезній більшості бажають Сталінові перемоги.** Є між ними „білі круки'', що зо страхом уявляють собі долю фінів, колиб їх посила большевицька влада, але це лише одиниці. Натомісць величезна більшість росіян висуває „історичне право" Росії на Фінляндію. Мовляв, Росія від 1808 р. і до р. 1918 мала Фінляндію під своєю протекцією і за той час Фінляндія під крилами двохголового орла розцвіла. Чомуб не вернутися тепер до Росії знову? Дехто з росіян силкується доказувати, що то фіни напали на Советський Союз, і тому Сталін мусів боронитися...

Довгі неуспіхи червоної армії в війні з фінами непомалу засмутили російських патріотів на еміґраці. Російська еміґрація обвинувачує навіть большевицький провід за те, що не вмів підготувати свої сили до війни. Мовляв, увесь світ побачив тепер военну слабість Росії, а це велика небезпека для дальшого розвитку подій. Орґани російської еміґраційної преси твердять, що червона армія має добрий „людський матеріял'', але, мовляв, нагорі, в штабах, панує безголовя („головотяпство"). Та проте вона вірить, що загремить „ґром победи'' і фіни будуть побиті, а Швеція та Норвеґія самі стануть на коліна. Такі мрії російських еміґрантів в Европі. А ті, що в Америці, мало чим ріжняться від европейських.

ПЛЯНУЮТЬ НОВУ ЛІҐУ НАЦІЙ

Якби так одного дня цілком не стало женевської Ліґи Націй, то цілком певно український нарід не плакав би за нею. Бо так є, що вона ввесь час була іграшкою в руках анґлійської й французької дипльоматії, що вживали Ліґи на те, щоб закріпити в Европі, чи в світі, той стан, який встановив версайський договір. Такий поневолений і повоєнними міжнародніми договорами так тяжко скривджений нарід, як український, не знаходив у Лізі ніколи оборони як у часі пацифікацій під Польщею, так і в часі голодової смерти під Советами. Тому можна спокійно положити хрестик над старою Ліґою Націй. Але з цього не виходить, щоб сама ідея Ліґи Націй була зла. З цього боку є цікавою стаття Б. К. Сендвела п. з. „Яка Нова Ліґа?", поміщена в торонтонськім тижневику „Сатордей Найт".

Сендвел виходить з того заложення, що годі вимагати від воюючих держав, щоб вони вже тепер ясно й свобідно говорили про те, чого вони надіються від висліду війни, якщо, очевидно, вийдуть переможцями.

І недобре, щоб і приватні особи дозволяли собі бути занадто свобідними в висказі опіній про те, які мають бути военні домагання їхнього уряду, бо це може часами ослабити положення держави і її вигляди на успішну пермогу.

Є ще друга трудність. Як у часі війни так і миру не є розумно замовляти більше, як хтось може за це заплатити; до тогож воююча нація рідко коли знає, як багато буде заплачене за її перемогу, як тої перемоги не дістане в свої руки. Це обмеження дасться передовсім застосувати в теперішній стадії веденої війни, тобто такій стадії, в якій ніхто не може цілком певно заповісти, хто буде неприятелем, а хто союзником в часі осягненої перемоги. Тому нерозумне було би для Великої Британії і Франції проголосити низку своїх цілей, які би не годилися з ідеями, за які боролись їхні пізніші аліянти.

7. листопаду говорив через радіо лорд Галіфакс про военні цілі британського уряду. Ті цілі, які він висказав, були подиву гідні, але вони були загальні. Британці, сказав він тоді, борються за володіння закону й певного роду милосердя у взаєминах чоловіка з чоловіком у великім стоваришенні цивілізованих народів. І додав, що новий світ, якого вони шукають, притягне до співпраці всі народи, на основі людської рівности, самоповажання і взаємної толеранції. З того виглядає, що британські военні цілі включають певну скількість понаддержавницького авторитету, щоб вимусити певну скількість ґуманности від держав відносно трактування меншостей, а також індивідуальностей, себто осіб. Згадка про панування закону очевидно означає міждержавний закон, що порядкує взаємини між державами і який цілком певно треба толкувати як такий, що глядить понаддержавного авторитету, який би силою ввів в життя договори і певні фундаментальні права, яких усі держави повинніб придержуватись.

За словами Сендвела, Ліґа Націй була саме спробою створення такого понаддержавного авторитету. Факт, що вона не дописала, не значить саме, що така спроба не покажеться успішною в будуччині. Невдача Ліґи Націй означає лиш те, що уряди, які її створювали, не були ще приготовані до обмеження своєї власної влади понаддержавним авторитетом, який вони колективно вважали конечним і який бажали поставити над іншими державами. За невдачу Ліґи Націй відповідають уряди, що не хотіли зректися частини своєї влади. Щодо народів тих держав, що так поступали, то, за словами Сендвела, невідомо, чи й вони не булиб противилися обмеженню державної суверенности своїх держав. Сендвел відчуває, що нарід Канади був би проти обмеження. Але можливе, що під теперішню хвилю лекше буде наклонити канадійців про конечність обмеження державної суверенности. Та чи такий поступ у думанні поширився і серед інших цивілізованих народів світу, побачимо доперва тоді, коли прийде до формування умов мирового договору при кінці теперішньої війни.

Повновласті „Нової Ліґи".

Дальше застановляється Сендвел над тим, які булиб повновласті Нової Ліґи.

Над проектами обмеження суверенности можнаб дискутувати тоді, колиб зналося, як далеко ті обмеження суверенности мали би сягати і якого роду був би той понаддержавний авторитет, якому малося би віддати ті понаддержавні повновласті. Сендвел думає, що повновласті, дані понаддержавному авторитетові, повинні бути можливо якнайменші. Влада, якій вони мають бути передані, мусить тішитися якнайбільшим довірям загалу держав. Говорення про федерацію Европи на зразок Злучених Держав є дуже небезпечне, бо веде цілу справу на манівці. Поперше, передання повновластей поодиноких стейтів Американської Юнії федеральному урядові було таке обширне, що через нього поодинокі стейти перестали бути державами, а ним став федеральний уряд. Друга ріжниця лежить у тім, що федерація Злучених Держав є юнією не урядів поодиноких стейтів, але юнією самих народів. У Злучених Державах сам нарід, а не уряди поодиноких стейтів вибирають державний уряд. Така юнія була тут можлива, бо Злучені Держави замешкує нарід, що має расове споріднення, подібну реліґію й політичну традицію. Вони злучились, щоб лекше поконати економічні трудноці і ворожі їм держави.

Те все неможливе в Европі, де держави, що зробили вже значний поступ, мусіли би піддатись авторитетові, що дістав свою найвищу владу від назадницьких, непоступових, неосвічених і недемократичних виборців східньої Европи.

А дальше, каже Сендвел, це цілком непотрібне, щоб такі широкі повновласті були дані понаддержавному авторитетові в Европі. Повновласті европейського понаддержавного уряду можуть бути обмежені зпочатку до дуже вузької ділянки. Такою найменше впадаючою в очі ділянкою було би присилування заключення договорів між державами. Проти цього протестували би крайні оборнці необмеженої державної суверенности. Це нарушування договорів стало на порядку денним через одну державу або другу, так, що наслідком цього було, що держави не почували себе зобовязаними придержуватись заключених умов. А тепер понаддержавний авторитет мав би право присилувати своїх членів до виконання заключених умов. Це присилування могло би статися при помочі вжиття економічних, а якщоб було конечне, і мілітарних санкцій. Таке поступування вирвало би світ з теперішнього хаосу міждержавних конфліктів. Воно не було нічим іншим як лиш змушенням суверенної нації до обмеження своєї суверенности, на яку вона вже добровільно згодилася в заміну за подібне обмеження іншої суверенности.

У тім місці мусимо взяти під увагу добровільні і вимушені умови. Німці твердять, що версайський мир був на них вимушений і тому не має значіння. Аліянти знову можуть твердити, що їх ошукали німці, підписавши в злій вірі мировий договір і тим чином позбавили їх права заняти і розчленувати Німеччину й що вони наложили би ще тяжчі умови миру, якби були знали, що німці виречуться тамтих. Усі спроби роблення ріжниць між договорами обовязуючими і необовязуючими є, на гадку Сендвела, нападом на цілий кодекс міжнародньої чести і пристойности. І тому такі спроби повинен цивілізований світ поборювати.

Трактування меншин.

Другою і більше складною ділянкою, яку піддавано би під рішення понаддержавного авторитету, була би та охорона націй, про яку згадував у своїй радіовій промові лорд Галіфакс, а яка звучала: запеpечення жінкам і мужчинам елементарних людських прав. „Жінки і чоловіки" — треба розуміти як певні нації. Звичай ломання умов не є поширений між шануючими себе державами, хоч деякі з них такі умови ломили. Одначе це не значить, що всі по анґлійськи говорячі держави є без застережень за застосування того, що лорд Галифакс зве „родом милосердя в поступованню чоловіка з чоловіком". Неохота Німеччини предложити під колективний осуд світу її трактування жидів є правдоподібно не більша як Злучених Держав щодо їхнього поступовання супроти мурінів або Південної Африки супроти туземних рас. Канада є більше забезпечена проти тої неохоти, бо в ній нема таких великих меншостей, що вели би низький стандард життя. Проте застереження для понаддержавного авторитету охорони меншостей повинні бути нероздільною частиною кожної спроби створення більше мирового міжнароднього устрою. А держави, що не годяться на право понаддержавного авторитету інтересуватися безпомічними елементами їхнього населення, згори признають, що це їхне поступовання з тими елементами не є таке, щоб його могла одобрити цивілізована і безпартійна опінія.

Третьою і ще більше трудною ділянкою, над якою мав би контролю той понаддержавний авторитет, мусіла би бути принагідна інтервенція в ділянці економічних взаємин держав Нової Ліґи, себто в справах торговлі і промислу. Опертися тим державам, що ставитимуть опір природньому розвоєві промислу буде одним з найважніших завдань, які мав би підприняти цей понаддержавний авторитет.

Оттак представляє Сендвел вигляд Нової Ліґи, яку би створено по війні і яка би не була послушним оруддям переможних держав, а з другої сторони не була би безпомічною в переведенні виконання своїх постанов.

Сара, княжна Мельберу, настоювала на свого хорого чоловіка, щоб зажив лікарство:

— Вмру, княжо, коли це лікарство тобі не поможе!

— Зажийте, князю — сказав присутній при цьому лікар Гарт — воно так, чи сяк принесе вам пожиток!

Гр. Климків.

ДОБРА ПОСАДА

(2)

— Дайте вісімдесять, сотиків і сідайте!

Нарешті Северко дав себе намовити і сів на тарадайку. Дихавична кобила йшла дуже поволі і аж за годину заїхала до двора, віддаленого від стації не цілу милю. Перед брамою двора Северин відправив фіякра й увійшов на подвіря. Зараз при брамі була хатчина сторожа. З неї вийшов сторож і, побачивши Северина, спитав, до кого він.

— Скажіть мені, будьте ласка, де управа лісів лопушинського пана? — спитав Северко.

Управа лсів у надлісничого. в другій хаті за двором. Та саме тепер надлісничий в дворі у пана. Лісничий тепер також у пана.

— Той лісничий, що відходить?

— Той. Пан знають його?

— Коли відходить?

— За два тижні.

— Хто приходить на його місце? — спитав Северко, потерпаючи, що може хтось уже усадовився на опорожненім місці.

Ще нема нікого. Пан що лиш пустили до ґазети, що потрібний лісничий.

Северко виймив візитівку, на котрій стояло: „Северин Мазар, дипльомований лісничий з однорічною практикою". Подаючи візитівку сторожеві, сказав:

— Будьте ласка передати це панові надлісничому і переказати йому, що хочу балакати з ним.

Сторож пішов до двора. По хвилині вийшов і каже:

— Я пердав надлісничому, коли він балакав з паном. Надлісничий показав панові, пан лісничому. Всі три стали щось шваркотіти по німецьки. Нарешті пан сказав запросити вас до нього.

Северко пішов. При вході до двора дорогу заступив йому льокай і сказав:

— Прошу за мною!

Льокай завів Северка до двірської канцелярії, де були три пани. Северко зараз пізнав, хто дідич, бо два були в мисливських одягах. Очевидно, надлісничий і лісничий. Їх паном був третій. Той третій, кощавий, худий і високий панок з моноклем на оці спитав Северина:

— Чи, тен теґо, Мазара не пригнала сюди ґазетна оповстка, що в Лопушині потрібний молодий лісничий?

— Справді було так, як ясновельможний пан кажуть. Вчора я прочитав і зараз нині виїхав. Я гадав, що ліпше представитися особисто і що лише сир відкладаний добрий.

— Це мені подобається, тен теґо. Видко, що Мазар практичний і в крові має енерґію, тен теґо. Чи він, тен теґо, привіз свідоцтва?

Северко виймив з кишені свідоцтво з практики і дипльом на лісничого. Пан переглянув, передав надлісничому і спитав Северка:

— А, тен теґо, свідоцтво моральности з парохії і з комісаріяту?

Здивований Северко відповів:

— Я не знав, що й таке свідоцтво потрібне. Як доконче треба, то я зараз завтра пристараю і вишлю експресовим листом.

— Чи він, тен теґо, жонатий?

Стрівожений тим, що тут хочуть мати лиш парубка і він, хоч би дістав посаду, втратить її, оженившися, відповів:

(Дальше буде).

З ДНЯ

МАШИНА І ЛЮДСЬКА ПРАЦЯ.

На початку цього року президент Рузвелт у своїй святочній промові до сесії конґресу сказав таке: „Сміло зустріти задачу знайдення праць скоріше, ніж винаходи їх можуть забрати, не є дефітизмом".

Під тими словами президент розуміє те, що нові технічні винаходи забирають людям працю. Уряд мусить боротися з тим. Він мусить старатися, щоб творились роботи для людей і то щоб творилися скоріше, ніж якийсь новий винахід зможе їх знов забрати. Така мужна боротьба з безробіттям не є дефітизмом, себто признакою прогри і безрадности, казав президент.

ПРОТИВНА ДУМКА.

Проти цього виступив голова технологічного інституту Масачусетс, д-р Карло Комптон. Він закинув президентові незнання найосновніших речей з ділянки техніки. Бо коли би президент знав бодай трошки з техніки, то не говорив би, що винаходи забирають людям працю. Винаходи дають ту працю людям, казав Комптон, а не забирають. А на доказ наводив, що винахід радія дав людям сотки тисяч, а то й міліони праць. Винахід літаків робить те саме. Винахід авт також створив людям міліони праць і т. п. Отож як можна говорити, що винаходи є вороги робітників? Навпаки, нині замало винаходів, казав Комптон, і тому є безробіття. Якби знайшлися люди, що видумували б речі, подібні до радія, авта, літаків, то знов пішов би в рух бизнес і люди дістали б роботу.

СЕРЕДНЯ ДУМКА.

Всетаки не можна сказати, щоби президент цілком не мав рації. Технічні улїпшення, зокрема винаходи, які мають за ціль прискорювати працю і витвір даних продуктів, таки забирають людям працю. Є нині побудовані такі величезні машини, які автоматично виконують працю 50,000 робітників. Якби не машина того роду, то, щоб витворити ті речі, що їх вона витворює, треба би було поставити армію з 50,000 людей. Машина їх усунула. Значить, машина забрала їм працю.

Але помилково є думати, що машина усунула всі 50,000. Вона усунула лише частину. Бо машина з другого боку має ту добру сторону, що вона зменшує ціну на даний продукт, робить той продукт приступним для найширшого загалу і через те вона багато разів побільшає попит на ті речі.

РАХУНОК.

Уявім собі, що та машина, яка заступає ручну працю 50,000 робітників, виконує 50,000 якихось предметів, скажім, апаратів до голення. Колись один робітник виконував один апарат цілий день. Але тоді й ціна на той апарат була значно більша і його могли купити собі не всі люди. Почисливши щоденну роботу фахового робітника, матеріял, зужиття фабричного варстату і т. п., той апарат мусів тоді коштувати $5 або $10. Нині він коштує 25—50 центів. Отож колись лише 500 людей могли собі його купити там, де нині його може собі купити 50,000.

Те саме з кожним іншим продуктом: панчохами, щіточками до зубів, милом, краватками, одежею, черевиками і т. п. Ми знаємо, наприклад, що вшити собі нові чоботи в краю на селі, це не мала подія. Про неї думають багато місяців наперед, а також укладають відповідно свій буджет.

НАСИЧЕННЯ.

Та буває при тім насичення. Бо коли фабрики обітнуть ціну на даний продукт так низько, що вже його може кожний купити і коли кожний чоловік той продукт таки собі купить, тоді наступає пересичення ринку збуту. Тоді вже годі здибати нових покупців. А машина далі атоматично продукує ті продукти. Знатеж, тоді машина таки забирає людям працю. Як приклад можна знов таки взяти апарат до голення. Хто його вже нині не має? Здається, що кожний чоловік має його вдома і то не один, але два, або й більше. Експансія для дальшого збуту тут замкнена.

Таке пересичення може наступити з витвором кожного іншого предмету.

ВИНАХОДИ.

Вже більше рації має Комптон, коли говорить не про винаходи, як приспішувати працю, але про винаходи нових предметів. Правдою є, що винахід радія дав людям міліони праць. Подібне зробили колись авта, нині роблять це літаки, а завтра, правдоподібно, будуть це робити телевізійні апарати.

Одначе і тут може грозити пересичення. Бо всі ті винаходи, коли занадто скоро по собі наступають, готові перетомити людей так, як перетомлюють хлопця забавки, які він у великому числі дістає від родичів. Радіо — це була чудесна річ. Всі ми хотіли його мати. Але чи всі ми маємо таке саме сильне бажання мати телевізійний апарат? Також авта всі ми хотіли і хочемо. Але чи всі ми так сильно бажаємо літака?

Скаже дехто: „Діти наші схочуть". Так, діти наші схочуть. Але ми вже нині маємо безробіття і кажуть нам, що лише нові винаходи його усунуть.

З цього всього можна заключати, що техніка таки далеко скорше випереджує людські потреби і забаганки, ніж люди до цього морально приготовані. В обличчі цього факту безробіття нині являється не лиш економічним питанням, але ще більше моральним.



ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ҐАРНЕР.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОНҐРЕС І ШЕВЧЕНКОВЕ ПОСЛАННЯ.

Скликаемо Всеукраїнський Конґрес. Ніби він уже близько. Але по правді ще далеко. Думаю, що можна його приспішити, якби так ті, що є перешкодою, завдали собі труду ще раз прочитати поему Шевченка „І мертвим і живим і ненарожденним землякам моїм в Україні і не в Україні..." Тоді пізнали б краще, де є причина наших спорів і наших невдач. Як не буде в українців обєднання, то не буде й української держави. Замало, що Україна велика й багата, замало давньої слави України і замало, що український нарід видав стільки героїв, щоб добути волю Україні. Свари нищили наші сили у давнині, руйнують нас і сьогодні. Братайтеся! Взиває нас наш геній. І на це повинні памятати наші провідники і тут в Америці. Вони мусять подати собі руки до згоди в тому напрямі, щоб відбути один конґрес і повести спільну акцію в справі допомоги визволенню України.

В. Чучман,
Амстердам, Н. Й.

БЕРІМ ПРИКЛАД З ЖИДІВ.

Усі ми повинні підтримати один конґрес, бо тоді скорше дійдемо до єдности і згоди. Конґресом цікавляться не тільки українці в Америці, але в цілому світі. Він потрібний для української справи, для гноблених наших братів. Дехто думає, що в нас не може бути спільної акції. А чи ми інакші від інших народів? А от жиди мають в Америці Американ Джуїш Конґрес і помагають жидам у всьому світі. Усі жиди в Америці попирають цей свій Конґрес. Те саме може й повинно статися з Українським Конґресом.

В. Чарнецький,
Ню Йорк, Н. Й.

ЩО ПИШУТЬ ІЗ „СОВЄТСЬКОГО РАЮ" У ГАЛИЧИНІ.

Залучений лист походить з одного села в Збаражчині, недалеко від бувшого польсько-совєтського кордону. Писаний селянином незаможником, який має всього чотири морґи землі. Зміст листа передаю в тій формі, як він є написаний:

„Дорогий приятелю! Повідомляю тебе, що ми живі та здорові, чого і тобі бажаємо. Коло нас зайшло багато змін, про що хочу тобі коротко описати. Опишу тобі, як нам жилося в останніх часах у Польщі та як нам живеться тепер.

„В останніх роках наше життя в Польщі було дуже важке. Засилали до Березизасуджували на довгі роки тюрми, тримали місяцями в слідчій тюрмі невинних людей. Українцеві не вільно було нічого: ні в школі вчитися, ні землі купити, навіть священикові не вільно було вчити дітей релігії в школі, а як навіть пішов, то вчитель поляк сидів і слухав, чи він не згадує дітям що про Україну.

„На війну поляки забрали мало українців з наших околиць, бо знали, що ми воювати за них не хочемо. Грозили, що всіх нас порозстрілюють вдома, але не стало часу. Дехто з тих, що їх забрали на війну, попали в полон: німецький або російський. Тепер зачинають вертатися з обидвох полонів, але з німецького вертаються дурні, а ті, що мудріші, то остаються там, бо тут від нас, вже за совєтської влади, повтікало до Німеччини наших людей дуже багато, тисячі, а може і десятки тисяч. Кажу тобі, як би так пустили, то всі повтікали б, не тільки мужчини, але жінки і діти. Але втекти годі, бо як злапають, то дуже гостро карають і грозять Соловками. Навіть годі тепер дістатися за бувший совєтсько-польський кордон, бо так щільно обсадили, і нікого туди ані відти до нас не пускають. На початку, як до нас прийшла червона армія, наші люди зачали туди йти, щоб подивитися на той рай. З нашого села багато нас ходили туди за Збруч, щоб надивитися на „рай", розпитали тамошніх людей, як їм живеться, то як вертались додому, то цілу дорогу плакали. Як звідтам хто перейде до нас і його зловлять, то на пять років на Соловки засилають. Там життя дуже нужденне, люди голі й босі, бо ті кальоші, що вони в них ходять у зимі, то не є ніяке взуття, а люди там такі виморені, що, кажу тобі, як би ти побачив, то злякався б. В Біблії написано, що є пекло, а чоловік от так: вірив і не вірив, але тепер знаю, що пекло є, і то тут на землі. Занеш, як ми ненавиділи Польщу, бо то не було життя, а пекло для нас, але щоб ви словитися про те, що ми бачили там за бувшим кордоном, і те, що в нас робиться, тепер, то слово „пекло" не вистарчить, воно замягке. Бо в нас зачинається щось страшне, люди ходять як божевільні, бо знають, що попалися чортові в зуби.

„Дорогий приятелю, як там іще знайдеться коло тебе хтось із наших, що захвалює совєтський рай, то це не людина, а собака. Вона не гідна ходити по світі. Кажу тобі, що якби тут прийшла яка зміна, то була б у нас велика різня. Тепер у нас годі щонебудь купити, велика дорожнеча; напр. чоботи, що коштували 30 злотих, тепер коштують 350 зл., а корець пшениці, що коштував 18 зл., тепер платять 22 зл., і так усе. А як прийдеться щось купити, то треба три або чотири дні в хвості перед склепом стояти, і мусиш заплатити таку ціну, яку диктують. Тепер якби в нас хто сказав „жид", то зараз ҐПУ арештує. Треба казати „еврей". Не думай, що тут Західня Україна. Скоріше Західня Палестина. Так нас грабують, що годі вже жити. Все забирають, одежу, збіжжя, бараболі, худобу і все вивтаскують у Московщину, для своїх кацапів, а з нас роблять жебраків. І ще хочуть брати нас на їх війну; говорять, що буде мобілізація. Коли б досягнути якось до весни, то підемо в ліс, а не до війська, ми не дурні за нашого ворога воювати. Що робиться в широкім світі, нічого не знаємо; живемо як у льоху, ні газет ні книжок нема. Читальні нам позамикали, бібліотеки палять, кажуть, що то книжки буржуазні.

„Одним словом, зачинаємо нове життя, якого ще світ не бачив і не чув. Що дня справляють нам мітінґи з музикою і торочать дурниці про Сталінову конституцію. Навіть як голосувати ходили, то музика грала. Тепер усе з музикою, і розстрілюють з музикою... Навіть як грабують, то балалайка приграє, словом: весело.

„Напиши нам, що там робиться на західнім фронті, бо ми тут не знаємо нічого зовсім. Чуємо десь гарматні стріли, вибухи бомб, але де, і хто і на кого стріляє, то не знаємо. Також напиши, чи можна дістатися тепер десь за границю.

„А тепер опишу тобі, як ми вибирали „депутатів" до Львова. Як би ти знав, яких ми вибрали, то вмер би зо сміху. Кажу тобі, хто був найдурніщий у цілій околиці, того вибрано. Як хто перекреслив імя кандидата на картці, то казали: „єто нічево, пайдьот", а були такі картки, на яких дехто написав „на дураків не голосую", то казали: „єто нічево, он сам дурак і картку зараховували за дійсний голос. Зрештою ніхто і так не знав, на кого або на що голосує. Казали йти голосувати і на тім кінець. А потім чуємо, що то ми себе прилучували до того проклятого пекла. Музика грає на радість, що злука настала, а люди плачуть, аж позапухали, що вже надходить голодова смерть. Люди почувають себе так, як би їх запродано в єгипетську неволю".

Заввага редакції: До редакції прислано відпис листа і оригінал з ковертою і совєтськими марками).

ДАЙМО МОЛОДІ ДОБРИЙ ПРИКЛАД.

Все говоримо за нашу молодь. Хочемо, щоб вона держалася свого, щоби памятала за той Рідний Край, з якого ми вийшли, і йому допомагала. Самі ми кажемо тій молоді, що ми любимо той край, що відчуваємо глибокий біль через те, що там український нарід так терпить. А тепер показуємо тій молоді своїм поступованням у справі Конґресу Американських Українців, що воно так не є. Бо якби ми дійсно любили Рідний Край, то між нами вже давно була б згода і один Конґрес. Так думає наша молодь, а це не є добре для нас і для української справи. Тож скінчім в тими непорозуміннями. Закута в кайданах Україна жде від нас порятунку. Тож і ратуймо її всі як один.

Анна Гвоздевич,
Ансонія, Конн.



ДО ПІВДЕННОГО БІГУНА.
Контрадмірал Бирд, голова виправи до Антарктику, виходить на острів Рапа з корабля „Норт Стар". З ним капітан корабля, Лістед.

ВИЙДУТЬ СПОМИНИ ЛОРДА ТВІДСМЮРА

Американські видавці творів померлого губернатора Канади, лорда Твідсмюра, оповістили 13 лютого, що ще цього року випустять друком його спомини. Свої спомини лорд Твідсмюр докінчив писати перед самою смертю.

РЕКОРД ПРОДУКЦІЇ ВЗУТТЯ

Домініяльне Статистичне Бюро повідомляє, що 1939 р. був рекордовим роком у продукції взуття в Канаді. В нім випродуковано 25,438,631 пару черевиків. У 1938 році вироблено в Канаді 21,948,921 пару черевиків.

В 1939 році імпортовано шкіряних черевиків 1,382,667 пар, що вартували 1,746,147 долярів, коли попереднього року імпортовано 1,254,900 пар, що вартували 1,483,903 долярів. Експортовано в 1939 році 421,275 пар, що вартували 736,429 долярів, а в 1938 році експортовано 343,188 пар, що вартували $776,672.

ПОЛІЦАЙ АРЕШТОВАНИЙ ЗА ЇЗДУ ПО ПЯНОМУ

До поліційної стації в Тотенвил, на Стетен Айленді, приїхав Джозеф Буці з жалобою, що на його авто наїхав на дорозі поліційний автомобіль. Коли він хотів задержати поліцая, цей не звертав на нього уваги й поїхав собі далі.

Коли на стацію приїхав автомобільний поліцай, Вилієм О'Донел, начальник стації приказав поліційному лікареві розслідити його. Цей ствердив, що поліцай є пяний і умово й фізично нездібний до сповнювання своїх обовязків.

Він буде поставлений на суд.

ОБІКРАЛИ ШЕРИФА

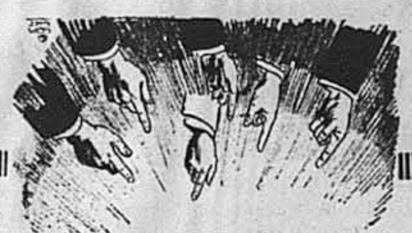
З авта О. М. Филипса, шерифа повіту Кейбел у стейті Огайо, украдено пару рукавичок, дві електричні лямпи, скринку револьверових патронів і ланцюжки до закування пійманих злочинців.

Хто більший?

Два русскі розмовляють у Москві про те, хто більший: Гувер чи Сталін?

— Гувер відівчив американців пити! — каже один.

— Та що там пити! Сталін відучив нас їсти!



ПРОКЛЯМАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ 1940 РОКУ

ВАШИНҐТОН, Д. К. — Президент Рузвелт видав проклямацію, в якій звертається до американського народу в справі шіснацятого десятьрічного перепису населення. Проклямація відноситься до всіх, коло 132,000,000 людей, що живуть не тільки в границях Злучених Держав, але і в її заморських кольоніях і взиває, щоби подали вірні інформації.

Президент рішучо заявив, що особа, яка подає правдиві інформації, не буде наражена на ніякі неприємности, тому, що:

„Перепис не має нічого спільного з податком, військом, судом чи школою; не відноситься це ні до справ іміґрації, ні до введення в силу федерального, стейтового чи місцевого закону, або яких інших постанов. Ніхто не має причин боятися давати правдиві та вірні інформації, бо його особисті справи ніколи не будуть виявлені. Прав та інтересів осіб, що подають інформації, хоронить суворий закон, який строго забороняє виявляти дані інформації, і за це можна тяжко винуватих карати".

Повний зміст цеї проклямації, яку крім президента Рузвелта підписав ще і секретар стейту, Кордел Гол, звучить так:

Проклямація.

Тому, що постанова конґресу з 18-го червня 1929 року, 46 параґраф, вимагає, щоб шіснацятий десятьрічний перепис населення почався з днем 1-го квітня 1940 року; і

Тому, що цей перепис, який відзначить сто пятьдесяту річницю започаткування переписів у Злучених Державах, відбудеться на основі постанов конституції для пропорціонального означення стейтам посольської репрезентації в нижчій палаті конґресу; і

Тому, щоб знати дійсний стан нації, цебто, скільки є домів, господарств, фабрик та іншого майна, треба сказати всю правду, бо тільки тоді можемо знати, як стоїмо і як плянувати нашу будучність:

Отже власне тому, я, Франклин Д. Рузвелт, президент Злучених Держав Америки, заявляю, що на основі тих постанов конґресу кожна людина, якій минуло вісімнацять років життя, повинна вважати своїм обовязком відповідати вірно на всі поставлені питання відносно її самої і тої родини, до якої вона належить, або при якій живе. Таксамо треба вірно відповідати і на запити відносно посідання господарства, або дому, в якім живете самі або ваша родина. Коротко кажучи, на всі питання треба відповідати правдиво, бо цього вимагає закон; а хто відмовляється відповідати на поставлені питання, того можуть покарати.

Одинока причина перепису це та, щоб зібрати статистику про населення, торговлю і про маєтковий стан краю. Для того власне вимагається від людей відповідей, що є тільки основним матеріялом до складення загальної статистики. Хто подає правдиві інформації, той може бути певний, що йому через те ніякої кривди не буде. Бо перепис не має нічого спільного з податками, військом чи судом. На основі даних інформацій не можна примушувати людину ходити до школи, а також це не відноситься до справ іміґрації. Таксамо не можна вживати даних інформацій до покарання когось, згідно з федеральними, стейтовими або місцевими законами. Ніхто не має причини боятися, що його особисті справи будуть виявлені. Прав і інтересів людини, яка подає інформації, хоронить строгий закон, на основі котрого рішучо заборонено виявляти дані інформації, а проступників цього закону чекає кара.

Щоб життя і свобода в демократичній країні виходили на добро всіх громадян, треба кооперації всіх громадян. Добре буде, як кожна запитана людина буде відповідати на питання скоро, ясно і точно, бо це повинно вважатися одною з вимог доброго громадянства.

В доказ чого мій підпис і печать Злучених Держав Америки.

Дано у місті Вашинґтоні дня 9-го лютого 1940 року, і 164 року незалежности Злучених Держав Америки.

Френклин Д. Рузвелт,
Президент,
Кордел Гол, Секретар Стейту.



ЗА ПРИМІРОМ ФІНІВ.

І американська армія одівається тепер на зиму „по фінськи".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

У справі конґресу.

Бейонська громада також цікавиться українським конґресом. У тій справі скликала загальні збири дня 3. лютого. Голова зборів, М. Пахолок, пояснив, у якій справі скликано збори.

По короткій дискусії всі присутні заявилися, щоб конґрес відбувся та щоб і Бейон вислав своїх делеґатів. Гром. Й. Кобрин вніс, а всі присутні приняли таку резолюцію:

Зібрані, як представники і представниці українських орґанізацій міста Бейону, заявляються за те, щоб відбувся тільки один всеукраїнський конґрес в Америці.

На зборах були представники таких орґанізацій: від. 213 У. Н. С., від. 281 У. Н. С., від. 167 У. Р. С., від. 81 Провидіння, від. 101 Провидіння, сестрицтво прав. церкви, Укр. Дем. Клюб, укр. кат. церква, Укр. Н. Дім, укр. прав. церква, Укр. Амер. Дем. Клюб, Союз Українок, сестрицтво ім. Ольги Басарабової, хор прав. церкви, хор кат. церкви.

Потім вибрано уряд, що має скликати ще одні збори, на котрих будуть вибрані делеґати на конґрес.

До уряду ввійшли: Й. Кобрин, предсідник; В. Савран, секретар; П. Кудрик, касієр.

Збори закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна". Секретарювали: І. Довгань і А. Бирич.

АСТОРІЯ, Н. Й.

З життя в громаді.

Внаслідок воєнних подій в Европі, зокрема тих подій, що стались на українських землях, серед деяких наших громадян слідне пригноблення. Велике обурення існує на Сталіна, що під свою кріваву владу захопив західньо-українські землі, а також з Гітлера, що своїм союзом з ним допоміг йому до того.

Зате підбадьорює людей думка про скликання українського конґресу. На такий конґрес багато надій покладають наші люди. Всі вони є за такий конґрес. А до того всі є за те, щоб конґрес був один, а не багато. Наші поодинокі орґанізації вже навіть повибирали делеґатів на конґрес. Вибрали: місцевий відділ У. Н. Союзу, відділ ОДВУ, Громадянський Клюб жіноча орґанізація. Тепер ждуть на дату відбуття конґресу.

В неділю, 11 лютого, відбувся в нас у домівці У. Д. Клюбу відчит о. Труха. Відчит усім подобався, бо отець бесідник підкресляв не лише потребу релігійного життя, але й національного. Під проводом бесідника промовлено молитву, відспівано коляду, але відспівано також пісні „Гей, у лузі червона калина" і „Їхав козак на війноньку". Розповідаючи про переживання рідного краю, бесідник розказував також про наші тутешні потреби, про церкву, школи і т. п. Переведена збірка принесла $27.82. По відтягненні видатків, получених з відчитом, решту вишлеться на Вищу Школу в Стемфорді, Конн.

Відспіванням „Май Контрі" закінчено відчит.

Михайло Беля.

ЙОНҐСТАВН, О.

Вдалий концерт.

Приблизно 800 людей взяли участь у першім того роду величавім клясичнім концерті, що його влаштував хор „Бандурист" під орудою о. С. Мусійчука в неділю, 18-го лютого, у великій салі У. Н. Помочи. Концерт відкрив тут роджений Митро Федина і сказав вступне слово англійською мовою та заповідав програму. Хор відспівав на початку пісні: Засяло сонце золоте, Вкраїно Мати, Кат сконав, Уляна й Гандзя.

Потім виступив хор хорватський „Арія" під орудою професора й композитора Едварда Белавича, з 93 членів-співаків з Фарел, Па. Хор співав хорватські народні й клясичні пісні. Жіноцтво хору було в білих, а чоловіки в чорних одіннях. Від хорватів привитав присутніх п. Букович з Фарел, Па.

За цим виступив хор саксонський „Лідеркранц" з Фарел, Па., під орудою проф. Дженкінса з 45 людей і співав: Голубий Дунай — Штравса та композиції німецькі й американські, а також і німецькі народні пісні. Оба хори були знаменито вишколені під орудою професійних диріґентів-учителів у тутешніх вищих школах. Від саксонців привитав зібраних п. Ґ. Кешер.

Потім наступила найважніша точка: „Вечерниці" Ніщинського". Виконав хор „Бандурист" при акомпаніяменті струнної орхестри з 4 скрипок, челя і піяна. При піяні була панна Ірина Мусійчук.

За тим знову виступали хори поодиноко. Здавалося, що програма задовга, та зібрані оплесками жадали все більше й більше пісень. Замітне було, що надворі була велика плюта з сніговицею, але це не перешкодило численній присутності гостей, навіть з далеких сторін.

Про культ пісні як національний здобуток говорили: англійською мовою Д. Федина, а по українськи о. С. Мусійчук. Було багато визначних американців і американська преса принесла про цей концерт гарні новинки, даючи тутешнім українцям признання за такий гарний концерт.

Гість.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

У суботу рано, 2. березня, померла в шпиталі по довгій і тяжкій недузі, членкиця від. 204. У. Н. Союзу

АННА ПЕРЕСТЮК.

Покійна родилась у жовтні 1890. року, а походила зо села Носів, повіту Підгайці в Галичині.

Полишила доньку Стефанію Галичин.

Похорон відбудеться з похоронного дому під ч. 437 East 5th St., New York, N. Y., у вівторок, 5. березня, в годині 9:30 рано.

Хай земля буде їй пером!

НЕ ЗНАЙШЛИ РАНЕНОГО, ПІШЛИ ЗА НАПАСНИКОМ

Коли шпитальна патролька поліції в Алтоні, Ілінойс, прибула на місце, де, як поліції телефоновано, лежав чоловік, ранений автом, цього чоловіка вже не було, бо його забрав шпитальний амбулянс. По розпитах свідків випадку поліцай, що сидів в авті, приказав шоферові їхати шукати напасника. Він справді його дігнав і заарештував.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(105)



Як торець побачив нагло за собою Юкага, він в переляку занімів. Це вистарчило Юкагові, щоб миттю схопити його одною рукою за рот, а другою ззаду проколоти списою. Коли торець лежав мертвий у крові, Юкаг закликав шепотом до Дарна: „Тепер відчиняй браму, але швидше". Дарно кинувся до брами.



В кількох скоках він був уже біля брами і напружував усю силу, щоб відсунути бальок, який замикав браму. Брама заскрипіла і в нього охололо серце. Але він працював далі. Коли брама стояла відкрита, він назад пустився до свого приятеля. Юкаг тимчасом старався розпутати слона, на якім були залізні пута.



Це йому не вдалось. Він шепотом знов сказав Дарнові: „Йди і пошукай ключа в сторожа. Він мусить мати ключ". Дарно пішов до трупа торця і справді знайшов коло нього ключ. Слона розпутано. Але це забрало кілька дорогих хвилин. Торці, що таки зачули підозрілий скрипіт брами, тепер йшли до них.



Юкаг не тратив притомности. Він придушеним голосом приказав слонові клякнути на одно коліно. Коли слон це виконав, він скочив на коліно і звелів себе підняти на хребет. Опісля слон те саме зробив з Дарном. Тепер було їм лиш утікати. Але їх завважили тепер торці і гурмою пустились до них.